

ЖЕЉКО Ђ. БЈЕЛАЈАЦ*
Правни факултет за привреду и
правосуђе
Нови Сад

УДК 279:316.624
Оригиналан научни рад
Примљен: 10.02.2017
Одобен: 27.02.2017
Страна: 151-170

ДЕСТРУКТИВНЕ СЕКТЕ КАО ЛАТЕНТНИ ИЗВОР УГРОЖАВАЊА БЕЗБЕДНОСТИ

Сажетак: Слобода свести несумњиво представља неутуђив елемент демократског друштва. Тоталитарне и деструктивне секте, недопустиво и незаконито се баве индоктринацијом, односно процесом насилног усађивања идеја, ставова, когнитивних стратегија или професионалних методологија, користећи сложене психолошке манипулације за различите степене иницијације ради пријема у њихово чланство. При том, обично заговарају три нивоа истине: један за спољашњу употребу, један за унутрашњу употребу и онај трећи „прикривени“ којим се камуфлирају прави циљеви групе фанатика, психопата и социопата и њихових заведених следбеника. Тоталитарне секте или деструктивни култови, у данашње време увелико крше права својих чланова и наносе велику душевну и телесну патњу употребом одређених метода, које се називају „контрола свести“. То је заправо систематска употреба савремених психолошких процеса који су усмерени да блокирају и неутралишу људску вољу и каналишу контролу мисли, осећања и понашања. Деструктивне секте, не само што на нагнуснији начин крше грађанска права оних особа које покушавају и успевају да преобрате, него постају све израженији латентни носиоци угрожавања безбедности у друштву.

Кључне речи: секте, верске секте, деструктивне секте, угрожавање безбедности

Увод

*Чувајте се лажних пророка који вам долазе у оделу овчијем,
а изнутра су вуци грабљиви.
(Мат, 7:15)*

У савременом друштву, веома се често манипулише питањем „шта је секта и шта се заправо подразумева под овим појмом?“. Поједини аутори на то питање, можда и превише смело, понекад дају поједностављене и концизне одговоре, иако се ради о комплексном и по много чему веома специфичном

* zdjbjelajac@gmail.com

феномену. Секта је мала религијска група која представља изданак успостављене религије или вероисповести. Она има одређена уверења, која могу бити заједничка са религијом порекла, али има такође и велики број нових концепата који је разликују од те религије. Међутим, термин „секта“ у многим земљама преузима низ негативних конотација које се обично везују са речју „култ“. Наиме, ова два појма се неретко поистовећују, те се у неким случајевима сматрају синонимима. Верска секта заправо представља окултистичку групу која:

1. Некој идеји, појави, особи или предмету, придаје превелики значај и поштовање, што је основ за придржавање постулата вере која се заступа;
2. Користи разне методе и програме измене и креирања мишљења да би чланове убедила да прихвате идеје те групе, како би на тај начин њима управљала и одређеном доктрином их ујединила;
3. Код чланова групе систематски ствара стања психолошке зависности користећи специфичне технике „контроле ума“;
4. Искоришћава чланове зарад интереса вође и афирмисања успостављене доктрине;
5. Инсистира на строгим квалификацијама за чланство, за разлику од осталих друштвених група, припадника појединих вера или вероисповести;
6. Члановима, њиховим породицама и пријатељима наноси оштећења психичког и физичког здравља.

Реч секта долази од латинске речи *sequi* што значи следити, пратити нечија начела. Речник „*American Heritage Dictionary*“ секту дефинише као религијско тело, тело које се разишло са већом деноминацијом. У почетку секта је била неутралан појам за једну мањинску групу која би долазила у конфликт са већином. Тај појам се најчешће користио у античким филозофским круговима, описујући мање филозофске групе. Дакле, под овим појмом се подразумева, издвојена или затворена група људи која чврсто следи своја начела. Термин је први пут употребљен 1931. године, да би описао новоформиране верске групе које су се одвојиле од својих матичних религија због неслагања око веровања или идеологије. Данас, овај појам се махом употребљава у контексту деструктивне групе. Та реч је дефинитивно у садашње време добила потпуно ново значење, поставши синоним за нешто што је мрачно и зло, што се презентује као социопатолошка друштвена појава. У новијој стручној литератури, успут, све чешће се користи акроним *НРП* (*Нови религијски покрети*) уместо термина секта, како би се избегла конфузија која зависи од контекста истраживања, периода истраживања и припадности аутора као последици поистовећивања са неким или нечим. Упркос томе ми ћемо се држати „одомаћеног“ термина секта.

Кратак осврт на феноменолошка и етиолошка обележја секти

Да не бисмо компликовали, да бисмо били једноставнији, послужићемо се најновијом дефиницијом која се тренутно експлоатише у круговима Европе: секта је свака социјална група која, без обзира на начин регистрације, форму организовања и број чланова, врши преварну злоупотребу, манипулишући

знањем, незнањем или ситуацијом слабости појединаца изазивајући код њих физичке или психичке последице. Значи, секте искоришћавају нечије незнање, болест, слабост, усамљеност, старост, младост итд. И у томе је њихова опасност коју је Европа приметила и на основу тога проширила и своје кривично законодавство уводећи кривично дело менталне манипулације, да би верска права и слободе, која су загарантована, Уставом ограничила: да верска права и слободе служе, а да не штете. Значи, да служе онима који верују у то у шта верују, али да не штете неким који улазе у тај „свет“. Препознавање секти је врло тешко, зато што је то тиха, невидљива појава. Она нема много спољних обележја. Секташи дају велика обећања онима који улазе у разговор са њима. Ради се то на различите начине, али оно што је заједничко за све то је ласкање оној зони за коју се претпоставља да је осетљива.¹ Таквих посебно рањивих и осетљивих зона и категорија људи у друштву има на претек. Са друге стране и број секти перманентно се увећава. У прилог томе говори и чињеница, да се све више аутора упушта у проучавање секташтва како би покушали да објасне и утврде узроке интензивне присутности овог феномена у друштву.

Што се тиче култа, ту имамо два приступа проблематици и две дефиниције. Најпре да кажемо да је култ један од четири вида испољавања религије, а то су: догма, култ, морал и верска заједница. Док догма представља богооткривену истину, истину која говори о Богу и његовом делу, култ подразумева богослужбене радње (молитву, благосиљање...). Дакле, култ је спољна манифестација догме, те према томе, тамо где се деформисала догма, деформисао се и култ. Баш то, рецимо, проналазимо у псеудохришћанским сектама, где су другачије (уколико постоје) неке богослужбене радње (крштење, причешће, исповедање...). Међутим, у одређеним заједницама даје се већи значај ритуалу, где је ритуал једнак догми или је чак изнад ње. То налазимо у синкретистичким, сатанистичким и псеудоиндуистичким сектама. За култ у његовом другом виду особени су, бар тако примери говоре, још неки посебни елементи: много већа дисциплина чланства него код цркава или секти; нагласак на ритуалима и њиховој мистичности и езотеричности; чести ритуали са приношењем крвних жртава (жртва у крви). О тој проблематици, већ смо рекли, расправља се у свету већ навелико. Рецимо да је у Конгресу државе Мериленд у САД још седамдесетих година дата једна дефиниција култа: „Култ је група или покрет, одана преко мере вођи или идеји, који користи неетичне манипулативне технике испирања мозга, да би усредредила чланство на ефикасније остваривање циљева својих вођа“. У сваком случају, то су групе са екстремистичким циљевима и идејама, где је вера само средство за постизање фанатизма у остварењу конкретних циљева, задатих од стране вођа.² Иначе, реч култ долази од латинске речи *cultus*, која је један облик глагола *colere*, а значи „славити“ или одавати почаст божанству. *Cultus* је била општа реч за слављење без обзира на то о којем се Богу радило.

¹ Зоран Луковић, „Организовано зло – Секте“, *Православље – новине Српске Патријаршије, број 901*, Информативно-издавачка установа Светог архијерејског синода Српске православне цркве, Београд, 2004, <http://pravoslavije.spc.rs/broj/901/tekst/organizovano-zlo-sekte/01/10/2016>.

² Зоран Луковић, *Верске секте-Приручник за самоодбрану*, Треће измењено и допуњено издање, Издавачка кућа „Драганић“, Православна мисионарска школа, Београд, 2000, стр.7.

Масовно ширење секти се догодило тек у новије време, средином XIX века, кад су индустријализација и секуларизација потиснуле веру у други план. У том раздобљу „нестабилности и кризе“, секте су људима понудиле одговоре на питања, истину, сигурност, заједништво, равноправност. Секте су људима понудиле привид смисла, сврхе и смера, што је многим било тешко пронаћи негде другде, или у себи самима. Оне су нудиле уточиште за усамљене – илузију припадања, породице, заједништва, деловања усмереног ка неком вишем циљу. Значајну улогу имало је ласкаво уверење о властитој „посвећености у тајну“ – бити један од изабраних јача у таквим особама осећај задовољства и надмоћи који их опија.³ Многи, појаву секти, виде као последицу слабљења великих религија. Суочене са новим стрепњама нашег доба – незапосленошћу, друштвеном несигурношћу, упитношћу напретка – јављају се нове верске групе да надоместе улогу традиционалних религијских заједница које су заказале у томе да својим присташама понуде помоћ умирујућег тумачења света. Чланови секте обично потичу из разних друштвених слојева. То су, највећим делом, они чланови друштвене заједнице који се осећају разочараним, потиснутим, одбаченим од друштва, инфериорним. Обично се ради о усамљеним, неуспешним и комплексираним особама. Највећи број чине недовољно образовани, мада има и доста образованих и интелигентних. Окупљајући такве чланове, верске секте, свака на свој начин, објашњава узроке таквог њиховог положаја, изграђујући њихову спремност и мотивисаност да се боре за ново друштво у коме ће сви бити срећни. То ново друштво се успоставља у загробном животу, али и на Земљи када овлада „нова свест“. Да би се остварило такво друштво, верске секте захтевају од својих чланова да прихвате организацију живота по одређеним принципима и да живе по одређеном режиму. Секте често одбацују многе норме и вредности ширег друштва и замењују их веровањима и праксом које се невернику понекад чине необичним. Секте се нарочито појављују у периоду великих друштвених криза, када се напуштају старе норме друштвеног живота и распада целокупан систем вредности. У таквим условима, оне нуде нове норме и нов систем вредности, за који сматрају да је примеренији новонасталим околностима.⁴ Истовремено, деловање секти води ка десоцијализацији, а тиме и дехомогенизацији и уопште дестабилизацији у друштву. Усмеравање живота и рада појединаца према диктатима строгих правила секте, разорно делује на њихов психофизички склоп, остављајући последице и на чланове њихових породица. Оно што посебно забрињава, то је чињеница експанзије секташтва, као обрасца живљења. Припадници разних секти данас су присутни у готово свим сферама друштвеног живота. Неки од њих су познати глумци, музичари, сликари, адвокати, спортисти, политичари, лекари, при том већина потиче из нижих и сиромашних класа. Многи

³ Milan Vukomanović, *Religija*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2004, preuzeto iz: Nebojša Macanović, Jelena Kuprešanin, „Zaštita mladih od uticaja destruktivnih sekti“, *Defendologija*, Sveska 1, Br. 35 (2014), EDC-Evropski defendologija centar, Banja Luka, 2014, str. 37-47.

⁴ Зоран Луковић, *Верске секте и православље*, четврто допуњено издање, Издавачки Фонд Архиепископије Београдско-Карловачке; Драганић Земун, Београд, 2003, преузето из: Nebojša Macanović, Jelena Kuprešanin, „Zaštita mladih od uticaja destruktivnih sekti“, *Defendologija*, Sveska 1, Br. 35 (2014), EDC-Evropski defendologija centar, Banja Luka, 2014, str. 37-47.

од њих углавном крију своју припадност неком покрету, а поједина секташка друштва су тајна, попут сатаниста.

Класификација секти

Када би у данашњем глобалном и по много чему противуречном друштву, постојала и као таква била препознатљива једна врста секте, онда би посао за бројне ауторе и истраживаче био у потпуности олакшан и ограничен, јер би се сузио и исцрпео простор за тражење њених битних обележја. Међутим, актуелне тенденције нас упућују на сурову чињеницу да је стање у овом домену, веома сложено и конфузно, јер се број секти са различитим садржајима, мотивима и преокупацијама из године у годину увећава. Многе од њих подржавају одређени моћни центри, који располажу великим материјалним средствима, што им омогућава да се све више шире. Иако постоји мноштво најразличитијих типова секти, оне се по својим уверењима и по практичном понашању својих следбеника битно разликују. Па тако, вредности којих се придржава једна секта, за другу могу бити потпуно бесмислене. Секте се у основи разликују од цркава по својој организацији, члановима које примају и по свом односу према свету. Њихова најчешћа подела према садржају учења на: верске, политичке, комерцијалне и психотерапеутске, не одражава реално стање, јер су се континуираним „размножавањем“ продубили и отежали критеријуми за међусобно разликовање.

Ернст Трулеч (*нем. Ernst Troeltsch*) описује тип пасивне и толерантне секте чији чланови у тишини заједнице остварују религијски идеал, не трпе компромисе, не утичу на свест и траже од друштва само подношење и сношљивост, и, супротно томе, реформаторски или активни тип секте које желе променити свет према сопственом религијском идеалу, из чега произилази и сукоб са светом (нпр. баптисти и квекери)⁵. Брајан Вилсон (*енг. Bryan Wilson*) разликује четири типа секти: конвертитске секте (спас у обраћењу Крistu - Пентекосталне секте и Армија Спаса), адвентистичке секте (долази крај света, верник мора бити изабран и обраћен - Јеховини сведоци), секте интроверзије (унутрашње просветљење изабранима - Квекери) и, на крају, гностичке секте које обележава езотеризам (Библија је симболичка упута за тајанствено знање секте, чланови су успешни и живе у космичкој хармонији - Сајентолози)⁶. Милтон Јингер (*енг. Milton Yinger*) дели секте према основној реакцији у односу на свет, и то на оне које свет прихватају, нападају га или пак избегавају⁷. Жан Вернет (*фр. Jean Vernet*) спомиње поделу коју је развио Брајан Вилсон. У њој су секте постављене у четири групе:⁸

1. **Евангелистичке (конверзионистичке) секте** настоје изменити свет помоћу преобраћења људи. Снажно се ослањају на Библију;

⁵ Ernst Troeltsch, *Aufsätze zur Geistesgeschichte und Religionssoziologie*, IV voi, Gesamm Werke, Tübingen, 1925, p. 164.

⁶ Bryan Ronald Wilson, „An analysis of sect development“, *American Sociological Review*, Vol. 24, No. 1 (Feb. 1959), American Sociological Association, Washington, 1959, pp. 3—15.

⁷ Milton Yinger, *Sociologia della religione*, Boringhieri, Torino, 1961, p. 180.

⁸ Jean Vernet, *Sekte*, Verbum, Split, 2004, str. 37.

2. **Адвентистичке и револуционарне заједнице** очекују скори долазак спаситеља и успостављање новог краљевства. Имају негативан став према тренутном друштвеном поретку;
3. **Интровертне (пијетистичке) групе** занемарују друштвену ситуацију, те пажњу посвећују животу унутар секте. Желе постигнути духовну чистоћу и просветљење читајући Библију;
4. **Гностичке групе** заснивају своје учење на мистици. Заговарају оптимистично размишљање које им помаже у преовладавању свих препрека.

Секти је данас много. Рачуна се да их има преко две хиљаде у целом свету, различитих су обележја, како догматских тако и географских. Постоји више принципа по којима можемо извршити поделу секти. Овде је као критеријум поделе узето учење, то јест званична религија, од које су се секте одвојиле.

Тако имамо:⁹

1. **Псеудохришћанске секте** оне које су се одвојиле од званичног учења хришћанске цркве;
2. **Псеудохиндуистичке и далекоисточне секте** основа и матица су, дакако, хиндуизам и будизам са својим доктринама и техникама, али обрађени на Западу, па извезени нама;
3. **Синкретистичке секте** мешавине разних званичних религијских и јеретичких праваца, као и окултизма и магије. Многе од њих у себи садрже и елементе сатанизма, али смо их сврстали у групу и на место где оне сматрају да припадају, пошто уопште не прихватају да су делом и сатанистичке;
4. **Сатанистичке секте** оне које отворено проповедају сатанизам, тј. да је Ђаво (Сатана) Бог и да му се треба клањати и жртве приносити.

Дакле, евидентно је да у савременом свету егзистира мноштво нових религија, односно нових верских покрета и секти. Примењујући критеријуме односа према свету, односно друштву, исте можемо груписати на:

1. **Афирмативне** - које имају афирмативни однос према свету и друштву. Оне прихватају многе вредносне системе, циљеве и тежње друштва, међутим сматрају да могу понудити боља решења за њихово остварење како би људи били сретнији и успешнији;
2. **Негаторске** – које заговарају негаторски однос према свету и друштву истичући изопаченост, која штети развоју духовности. Присталице ових религија и чланови покрета се искључују из друштва и често одвајају од породице и пријатеља. Унутрашња организација ових група темељи се на апсолутној преданости, послушности и покорности, чак и на целибату. Њихови следбеници вјерују у апокалипсу која ће довести до пропасти света; и
3. **Прилагођене** - које се прилагођавају токовима друштва.

⁹ Зоран Луковић, *Верске секте-Приручник за самоодбрану*, Треће измењено и допуњено издање, Издавачка кућа „Драганић“, Православна мисионарска школа, Београд, 2000, стр.7.

Комплексни друштвени односи и криза система вредности као подлога за деловање деструктивних секти

Оптерећени свакодневницом, егзистенцијалним проблемима, под сталним притиском социјалне, политичке и економске кризе, породица све теже успева контролисати децу, а друштво и његови социјализаторски фактори у све значајнијој мери испољавају дисфункционалност. Таква атмосфера погодује настанку секти које ентропију система вредности користе да оправдају сврху свога учења које је у супротности са црквеним учењем и његовим нормама и вредностима. Период адолесценције, бројни проблеми са којима се млади у том периоду социјалног сазревања суочавају, жеља за самосталношћу и доказивањем да више нису деца, омогућавају сектама да удовољавањем њиховим потребама, лажном солидарношћу и пријатељством придобију следбенике који уласком у тај зачарани круг јако тешко могу да изађу. Секте делују разорно по појединца, породицу, друштво и државу.¹⁰ Култни обреди и верски ритуали које смо гледали у хорор филмовима седамдесетих година изгледали су нам запањујуће и потпуно нестварно, а деведесетих су постали трагична свакодневница. Медији веома често извештавају о разним вандалским догађајима као што су рушење споменика, уништавање црквене имовине, цртање крстова окренутих наопако на споменицима, цртање разних сотонистичких знакова и сл. Најчешће се кривци за такве криминалне радње траже међу припадницима других вероисповести, хулиганима, пијаницама. Такође, све већи број младих изврши суицид, за који никада и не откријемо прави повод. Све упућује на то да се иза већине таквих случајева крију припадници разних секти, за које наведени чиновни представљају иницијације, односно увођење нових чланова у њихове редове, показивање оданости секти, напредовање у хијерархији секте и сл.¹¹ Све наведено активира механизме неизвесности и страха код родитеља, јер „понуђена“ прекретница за њихово дете обично је странпутица. „Секташки систем“ који нуди тобожње промене у погледу вере, морала или духовности, заправо има склоност да своје следбенике изолује од света, од других чланова заједнице, а неретко од породице и пријатеља, деформишући брачну заједницу и уопште живот. Секте су посебно токсичне за појединце и друштво, нарочито за адолесценте којима намећу нови систем вредности и подстичу „јалову“ интелектуалну радозналост. На тај начин им замагљују способност моралног расуђивања и окрећу против ближњих који их наводно „ометају“ у њиховом интелектуалном, моралном и емоционалном развоју. Из приложеног се уочава да се стицајем сложених околности отвара штетан простор за младе да уплове у опасне и надреалне авантуре које их воде ка деструкцији и незнању. Зашто су секте тако примамљиве младим људима?

¹⁰Nebojša Macanović, Jelena Kuprešanin, „Zaštita mladih od uticaja destruktivnih sekti“, *Defendologija, Sveska 1, Br: 35 (2014)*, EDC-Evropski defendologija centar, Banja Luka, 2014, str. 37-47.

¹¹Ibid

Општи друштвени односи и систем вредности су добри предуслови за успех секташког деловања:¹²

1. **Верска необразованост:** И поред неких позитивних трендова у новије време, ипак и даље смо просечни познаваоци религије, што је случај и код људи академског образовања. Имамо омладину која несумњиво показује своје духовне потребе, али која, будући недовољно упућена, подлеже обично првој верској групи на коју налети, то јест учењу које јој она понуди. Дакле, секте су увек тамо, где држава, црква и школа нису матица;
2. **Криза породице:** Многи су узроци који су довели до кризе породице у нас. У две - три генерације десио нам се прелазак од патријархалне до потрошачке породице, са битно измењеним улогама, са еманципацијом жене, сексуалном револуцијом, енормним утицајем медија, наравно уз све идеолошке трауме и материјално-финансијске крајности. Појава криминала и наркотика, те ратно окружење, јесу финале свега. Млади траже уточиште, разумевање, афирмацију, одговоре, а тек после изграђивања одређених критеријума проналазе и бирају друштво, пријатеље и, на крају крајева, идоле;
3. **Тражење припадности:** У доброј мери оно што желим рећи у овој тачки следи из претходне. Због разбијања традиционалног начина живота, људи уопште, а не само млади, имају осећај усамљености и отуђености, почев од породице, преко школе до друштва у целини. Трка за материјалним благостањем и успешност у њој углавном је данас мера друштвене афирмације, не улазећи при томе у начине стицања богатства. Одређени појединци су дошли до тог циља, али су многе опуштене душе и исфрустриране личности остале у сивилу просека. Секте том „малом човеку“ нуде управо људску топлину, пажњу, подршку, заштиту и осећај посебности. „Док ме сви у школи исмевају што носим демодирани патике, овде се сваког понедељка и четвртка дружим и загрљен са браћом и сестрама певам и Богу се молим“, речи су једног члана секте;
4. **Тражење одговора:** Многи данас, и стари и млади, не могу да се снађу у овој медијској поплави која даје безброј објашњења ове објективно сложене друштвене ситуације у којој се налазимо, укључујући и питања на светском нивоу. Секте, по правилу, дају кратке и јасне одговоре на питања својих следбеника и нуде им своја виђења човека, човечанства, историје, космоса. Обећавају почетак нове ере, „новог доба“ (*eng. New age*), а садржина се разликује у зависности од учења конкретне секте. Дакле, твоје је да будеш ревностан, а све остало казаће ти се само. У ово доба прагматизма, те великих поједностављивања читавих филозофских, књижевних и историјских комплекса знања, а све у трци за овладавањем нечим новим, секташки одговори потпуно су у духу времена;
5. **Тражење идентитета:** У времену смо када из једног система вредности, комунистичко-космополитског, улазимо у „*New age*“-овски, екуменско-универзалистички космополитизам. Све то нам се дешава у времену потпуне верске и политичке дезоријентације. Као православци по деди, а атеисти по оцу, тражимо идентитет за себе, питамо се ко смо, да ли ћемо бити искрени ако се вратимо православљу, или је, пак, боље да наставимо са атеизмом, па да успут пронађемо неко треће решење;
6. **Потреба да се буде „нешто посебно“:** Ова потреба следи из претходног. Људи тако осећају потребу да побегну из анонимности, да изграде идентитет и имиџ, да

¹² Зоран Луковић, *Верске секте-Приручник за самоодбрану*, Треће измењено и допуњено издање, Издавачка кућа „Драганић“, Православна мисионарска школа, Београд, 2000, стр. 8-10.

стекну осећај да су „нешто посебно“, а не само број у маси (парохији). Дакле, чини се да баш секте нуде одређену бригу за појединца. Осим тога, секте врло често у својим учењима о апокалипси и њеној близини, пружају својим члановима уверења да су баш они, али само ако буду ревносни и доследни, једини који ће бити спасени, пошто припадају једној елитној заједници „аутентично божјег и истинитог учења“.

Процес придобијања нових чланова у секте се одвија у следећа четири чина:¹³

1. **Први степен:** потенцијални следбеник се намами помоћу члана супротног пола који позива потенцијалног кандидата на сусрет, обично при крају недеље. Стари члан тада говори како је и он пре имао тешких проблема, али откада је у својој секти, све му успева, те је сада срећан и успешан у своме послу;
2. **Други степен:** остали чланови секте обасипају новог кандидата великом пажњом и љубављу, односно „бомбардују“ га својом љубављу („love-bombing“), само да им не измакне;
3. **Трећи степен:** најчешће се нови члан на семинарима или другим облицима иницијације даље „дорађује“, информише и формира. У међувремену се чврсто контролише амбијент, при чему се настоји да се нови члан одвоји од родитеља и пријатеља, да би што пре усвојио нови начин мишљења и понашања;
4. **Четврти степен:** нови члан је по свему укључен у секту и он сада почиње бити мисионар, те почиње придобивати нове чланове и заузимати одређене положаје у хијерархији секте. Наиме, већина секти имају мање или више стандардан програм кроз који морају да прођу нови чланови. Што је секта мања или новија, то ће бити неформалнији процес увођења. Оне, такође, садрже и похађање разних предавања и овладавање главним информацијама о веровањима групе.

Живот човека у савременом друштву одликује постојање сложене и многоструке поделе рада, па је и његова самосвест само мањим делом утемељена на непосредном искуству, а већим делом почива на информацијама које дели са осталим припадницима заједнице. Филозофи зато кажу да савремени човек живи у свету који познаје углавном „из друге руке“, посредством медија, а не на основу властитог непосредног искуства. Као да и овде важи она класична Русоова максима да се човек рађа слободан, али да је свуда у ланцима.¹⁴ Истраживања показују да је можда и потцењен утицај медија и њихове пропаганде у савременом свету. Преносиоци информација као што су телевизија, радио, штампа, филм управљени су према хетерогеном, анонимном и релативно бројном аудиторијуму и рафинирано и отворено утичу на функционисање модерног друштва. Но, њихов утицај је нарочито интензиван у односу на емоционално незреле и неформирани личности, као што су малолетници, којима могу наметнути перцепцију искривљене реалности и императиве за поистовећивање са разним савременим „јунацима“, а претежно са онима из „филмског наси-

¹³ Ivan Gavran, „Mladi i novi religijski pokreti. Psihopedagoški čimbenici“, Kateheza - Časopis za vjeronauk u školi, katehezu i pastoral mladih, Broj 16(1994)4, Salesiana d.o.o. Zagreb, Zagreb, 1994, str. 279-287.

¹⁴ Biljana Prođović, „Uticaj medija na stavove i ponašanje čoveka - Mediji i moralna panika“, u: *Kriza i perspektive znanja i nauke, Zbornik radova sa naučnog skupa „Nauka i savremeni univerzitet“*, Filozofski fakultet u Nišu, Niš, 2011, str. 380-391.

ља“.¹⁵ Неспорно је да у склопу ширег друштвеног контекста на настанак и деловање верских секти, велики утицај имају средства јавних комуникација, а нарочито телевизија. Пропагирање и потенцирање емисија које се баве магијама, спиритизмом, враџбинама, јесте својеврстан мамац да се веома лако и брзо придобијају присталице (следбеници), односно жртве појединих секти, обично из редова менталних болесника, сиромашних, усамљених, угрожених или социјално искључених особа, али и оних из виших класа који испољавају диферентна асоцијална понашања.

Дакле, ради се о „патологији у корену“, којој медији свесно или несвесно „кумују“ и служе, афирмишући на пример филмска остварења која подстичу на убијање других и уопште иживљавање према људским бићима, чиме се код посебно подложних и изложених група изврше природни осећај за духовне вредности. Истовремено се заговарају опасне идеје или принципи које потхрањују екстремистичке и фундаменталистичке групе унутар или изван различитих верских покрета. Модерни медији, нове комуникационе технологије не треба искључиво да нагињу ка материјалним потребама, већ да подржавају и надограђују социјална и психолошка очекивања људи, што је од кључног значаја да се предупредне невоље које проистичу из прозелитизма секти. Медији, изнад свега своје конзументе, треба да третирају са дужном пажњом као „штићенике“, којима треба дати адекватну обуку за откривање и разумевање опасности и утицаја појединих секти још у раним корацима индоктринације. Секте представљају претњу за социјалну кохезију. Стога давање релевантних информација о активностима деструктивних секти може спречити нежељене проблеме. Наиме, већина секти делује по устаљеном обрасцу, па откривање неких чињеница и прављење паралеле са сличним активностима које су довеле до трагичних дешавања у прошлости, може да промени мишљење потенцијалне жртве и усмери га ка другим исправним нивоима посвећености.

Деструктивне секте као латентни носиоци угрожавања безбедности

Велика бројност секти, добра организованост и упорност да придобију што већи број чланова, довољан је разлог да се друштво брине за своју безбедност. Секте доводе до расипања националних енергија и одузимају појединачним нацијама снагу преко потребну за опстајање, одбрану и развој. Секте делују разорно по појединца, породицу, друштво и државу. Изазивају унутрашњи одлив мозга, који је много опаснији од оног спољашњег. При спољашњем одливу мозга једна земља је свесна да појединце који су је напустили нема више на бројном стању и да на њих не може рачунати. При унутрашњем одливу мозга људи постоје на бројном стању, на њих се рачуна, али ће они у пресудном тренутку издати своју земљу. То је својеврсна ентропија националне енергије. Нација и држава коју су напаале секте доживеће својеврсну импло-

¹⁵ Жељко Бјелајац, „Медији, супкултура и криминалитет у савременом друштву“, *Култура полиса, год. XII, бр. 27*, Култура – Полис Нови Сад, Институт за европске студије Београд, Нови Сад, 2015, стр. 121-134.

зију. Деструктивне секте ослабљују организам нације, чине га неотпорним на штетне утицаје и доводе до његовог пропадања, тако да он постаје жртва њиховог утицаја. Многи национални организми не би поклекнули да нису били изложени подривачком утицају деструктивних секти. Знано се да постоје секте које имају и негативан садржај свог деловања, да искориштавају своје чланове (следбенике), да у њиховом деловању постоје и одређене криминалне радње, али се он није манифестовао у смислу да је широко друштвено опасан и да захтева озбиљне безбедносне мере формалног карактера. Све време се проблем секти сматрао проблемом појединца. Дуго је трајао период у којем су се деструктивне вредности секти развијале слободно и у којем су пролазиле неопажено (изузев верских институција). Међутим, ствари почињу да се мењају када долази до кулминације деструктивизма унутар ових организација.¹⁶ Наводимо неколико трагичних догађаја после којих долази до промене у политици опхођења према сектама:

1. Колективно самоубиство чланова секте Храм народа – (eng. *People`s Temple*):

Једноставна реч „Донстаун“ (eng. *Jonestown*) има више значења, а давних седамдесетих година представљала је утопијски пољопривредни пројекат верске секте „Храм народа“ у северозападној Гвајани, темељене на социјалном еванђељу о људским слободама. Но, након 18. новембра 1978. „*Jonestown*“ означава локацију највећег масовног организованог самоубиства на свету, у којем се на наговор верског вође Цима Цонса (eng. *Jim Jones*) више од 900 људи својевољно отровало смртоносним коктелом „Кул ејд“ (eng. *Kool aid*) с додатком цијанида. Предводник тог покоља, био је проповедник Цим Цонс оснивач и харизматични вођа „Храма народа“, којем на души лежи 913 мртвих следбеника. Међу њима је било и 276 деце којима су родитељи властитим рукама дали смртоносно пиће, а најмањима су га убризгали у уста. То је, након трагедије рушења америчких „близанаца“, уједно највећа погибија америчких цивила од неприродних узрока у новијој историји.¹⁷

2. Самоубиство припадника секте Давидови адвентисти седмог дана у Тексасу:

Секту је у време самоубиства предводио Вернон Вејн Ховел (eng. *Vernon Wayne Howell*), који је касније илегално променио име у Дејвид Кореш (eng. *David Koresh*) и који је себе сматрао анђелом и Исусом. Како се кроз секту Давидових адвентиста одвијала илегална трговина аклохолем, дрогама, експлозивима, оружјем и дуваном, Хореш притиснут истрагом Федералног истражног бироа завршава паљењем Давидовог ранча у Тексасу и са собом усмрћује 54 одрасле особе и 21 дете. Иначе, био је видно и клинички поремећена личност.¹⁸

3. Терористичке акције припадника секте Аум Шинрикјо у токијском метроу:

Секта, Аум Шинрикјо (eng. *Aum Shinrikyo*) на насловне стране свих светских ме-

¹⁶ Marko Srdanović, „Bezbednosni aspekti djelovanja destruktivnih sekti“, *Kriminalističke teme - časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije - Godište XI, Broj 3-4*, Univerzitet u Sarajevu - Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Sarajevo, Sarajevo, 2011, str. 143-164.

¹⁷ <http://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/svijet/clanak/id/116725/dan-kada-je-913-ljudi-svojevoljno-otislo-u-smrt/15/10/2016>.

¹⁸ Marko Srdanović, „Bezbednosni aspekti djelovanja destruktivnih sekti“, *Kriminalističke teme - časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije - Godište XI, Broj 3-4*, Univerzitet u Sarajevu - Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Sarajevo, Sarajevo, 2011, str. 143-164.

дија је доспела 1995. године када су њени припадници извршили хемијски напад на метро у Токију. Следбеници ове јапанске секте комбинују начела будизма, хиндуизма, а опседнути су и апокалипсом. Секта Аум Шинрикјо још се назива и „Врховна истина судњег дана“. Припадници те секте одговорни су за серију злочина у Јапану крајем осамдесетих и у првој половини деведесетих година прошлог века, у којима је погинуло 29, а рањено око 6.300 људи. Напад у којем је страдало највише људи јесте напад бојним отровом сарином на токијску подземну железницу, у марту 1995. године. Те, 1995. године у Јапану они су пустили гас сарин у вагоне воза, а том приликом су убили 12-оро људи, а око њих 6.000 је потражило медицинску помоћ. Колико је овај гас опасан говори и податак да се третира као оружје за масовно уништење. Према извештају Стејт Департамента из 2010. године ова секта је стављена на листу терористичких организација, управо због напада 1995. године. После дуготрајног судског процеса, 13 припадника јапанског култа Аум Шинрикјо, укључујући лидера Шоко Асахару (његово право име је Чизуо Мацумото (*eng. Chizuo Matsumoto*)), осуђено је на смртну казну.

У неким случајевима очекивања апокалипсе током историје довела су и до конкретних жртава. Ево неких примера:¹⁹

1. Година 1900. Русија, регион Архангелск, град Каргопол (<i>рус. (рус. Архангельск Каргополь)</i>). 862 члана секте Црвена смрт планирала су самоспаљивање 13. новембра 1900-те, на дан смака света. Власти су план осујетиле, али 100 чланова се затворило у дрвену кућу и запалило.
2. Година 1939. Бразил, област Аталаја до Норћи (<i>port. Atalaia do Norte</i>). Присталице племенског вође који је рекао да пад метеорита најављује смак света припремале су се за самоубиство, али је католички мисионар успео да их одврати. Умрла је неколицина која је отров узела раније.
3. Године 1994-1997. Швајцарска, села Шери и Салван (<i>eng. Cheiry and Granges-sur-Salvan</i>); Канада - Морин Хајтс (<i>eng. Morin-Heights, Quebec, Canada</i>); Француска . Од 53 страдала припадника Реда сунчевог храма 1994. у Швајцарској и Канади, њих 16 је починило самоубиство, а остали су убијени у уверењу да ће их то пренети на Сиријус током апокалипсе на Земљи. Још 16 чланова секте убило се 1995. у Француској, а пет 1997. у Канади.
4. Година 1997. САД Калифорнија, Сан Дијего (<i>engl. San Diego</i>). 39 припадника НЛО култа Небеска капија починило је самоубиство које су назвали евакуацијом, уверени да ће избећи „чистку“ уочи преласка Земље на „следећи ниво“.
5. Година 2000. Уганда, Канунгу (<i>eng. Kamungu Uganda</i>). Бивша проститутка Кредонија Мверинде (<i>eng. Credonia Mwerinde</i>), вођа Покрета за обнову 10 Божјих заповести, најавила је смак света за 17. март 2000. Црква са забрављеним прозорима и 500 поклоника у њој одлетела је у ваздух. Полиција је пронашла и преко 200 тела закопаних у логору секте.
6. Година 2009. Русија, регион Пенза, област Бековски (<i>рус. Пенза-Беково</i>). Припадници секте Небески Јерусалим веровали су да ће пад комете на Земљу изазвати смак света. Од 35 људи који су у пећини очекивали овај догађај двоје је умрло током зиме.

Табела 1.: Очекивања апокалипсе довела су до многих жртава

¹⁹ <https://www.pressreader.com/20/10/2016>.

Поред деструктивних секта, постоје наравно и секте које немају деструктивни, разарајући карактер. Навели смо да се деструктивност огледа у томе, што такве секте искоришћавају рањивост и посебну изложеност својих чланова у циљу добијања потпуне контроле над њима често користећи неморалне психолошке технике да би редефинисали њихов ментални склоп и животни ток. Деструктивност се испољава када се користе механизми обмана и технике контроле ума, како би се угрозила слободна воља особе, ограничиле њене критичке способности размишљања и доношења одлука, да би се иста покорила доктрини секте и постала зависна од вође, односно ауторитарног руководства секте. Да ли је одређена секта/група деструктивна или не, зависи од тога да ли користи технике контрола ума. Заправо, људи у склопу својих грађанских права и слобода, треба да имају слободу да верују у шта хоће, под условом да та веровања или идеологије не продукују одређене друштвене опасности. С тим у вези, неопходно је проверити, да ли одређена понашања и праксе појединих група, користе елементе принудног убеђивања (контрола ума / испирања мозга), односно да ли утичу на деформисање индивидуалног/личног идентитета који представља јединство личности у току одређеног временског периода?

У погледу, противумера и уопште стратегија против деструктивних секти, важно је развити и усталити механизме детекције, односно препознавања онога шта чини секте деструктивним. Деструктивна секта је она која:

1. Има ауторитарно вођство;
2. Има за предводнике психопате и зле људе;
3. Користи технике „контроле ума“ и средства обмане;
4. Онеспособљава следбенике да критички размишљају и доносе рационалне одлуке;
5. Користи различите „трикове“ за регрутацију чланства (групне сесије, ручкови, комуникативност, понуде за брзом и лаком зарадом новца, нова пријатељства, квалитетнији међуљудски односи, боље психичко и физичко здравље, проширивање животних видика, путовања и упознавања разноликих предела, итд.);
6. Има широку лезу регрутера који су веома убедљиви и пријемчиви, јер су и сами обманути (изложени истим техникама „контроле ума и испирања мозга“) и заиста потпуно верују у оно што „нуде“;
7. Практикује посебне радње којима се настоји прибавити наклоност светих сила и бића. Ту су обреди, церемоније, свечане формуле служења Богу и др.;
8. Члановима регулише свакодневни живот (то се односи на одевање, исхрану, молитве, распоређивање слободног времена, избор брачног партнера и сл.);
9. Се обраћа маргинализованим, посебно изложеним и рањивим групама, где постоји већа вероватноћа за успех „испирања мозга“, односно замрзавање старог и прављење новог идентитета;
10. Никада не информисе своју потенцијалну жртву о својим правим циљевима.

Напоследку, све бива илузија, јер се узалуд покушавају наметнути псеудовредности као праве и истинске вредности. Псеудоидентитет, губитак пријатеља, распад породичних односа, психосоматски поремећаји, дезоријентисаност, алкохолизам, наркоманија, суицидалност, јесу сурова реалност, предста-

вљена у исповестима жртава секти. Најпогубнији епилог је свакако аутодеструктивни чин самоубиства с циљем одузимања властитог живота. Наиме, особе с перфекционистичким тежњама често прибегавају суициду, јер сматрају да никада неће доживети максимум, односно остварити савршенство коме теже.

Иако су деструктивне секте у принципу више окренуте верским групама, данас имамо све врсте латентних деструктивних секти: политичке секте, комерцијалне секте, психотерапеутске секте, секте које промовишу борилачке вештине, јогу, медитацију и друге духовно-телесне вештине... У суштини, дошли смо до таквог стадијума, да можемо рећи да постоје секте за све. Разноликост и наметљивост секти нас упућује на то да свако лице може бити врбовано, те постати потенцијални или стварни следбеник неке секте. Шта год да нека особа тражи, има секта која то нуди! Наиме, у природи је човека да буде осетљив на комплименте, те да прихвата „корисне савете и решења“... Када нам неко пријатељски нуди једноставна решења за проблеме са којима се суочавамо у одређеним животним ситуацијама, усамљености, туге, депресије и узнемирености, иза кулиса готово никада нећемо приметити обману... Нажалост већина људи још увек има релативно нејасну представу о томе шта је заправо секта. Најједноставније, се може говорити о новим верским покретима чија су веровања помало бизарна, а обичаји строги и чије су вође увек харизматици за које се верује да имају посебне особине, карактеристичне за пророке. И ту лежи опасност...

Црква уједињења или Мунијевци

Основао ју је велечасни Сан Мјунг Мун (*eng. Sun Myung Moon*) који тврди да му се Христ указао кад је имао 16 година и послао га да буде нови Месија. Мун тврди како ће спасити само оне који ће му бити верни дуже од седам година и оне који се венчају за партнера којег ће им он наћи.

Рајнешпурам

Бхагаван Шри Радниш (*eng. Bhagwan Shree Rajneesh*) није био традиционалан индијски гуру: Поседовао је 93 Ролс Ројса и проповедао сексуалну раскалашност. 1981. купио је комад земље у Орегону где су његови следбеници изградили град Раднишпурем (*eng. Rajneeshpuram*), који је бројао 2.500 становника. Касније су следбеници отровали око 750 људи како би смањили гласачко тело и кандидовали се на локалним изборима.

Божја деца

Основана 1960-их у Калифорнији од стране свештеника Давида Берга (*eng. David Brandt Berg*), ова организација је бројала више од 4.000 чланова, махом бивших хипија. Због либералне сексуалне едукације, многи су их оптужили за сексуално злостављање деце, а и били су познати по честим оргијама како би привукли нове чланове. Постоје и дан данас, под именом *Family International*.

Покрет за обнову 10 Божјих заповести

Четири бивша свештеника, две бивше часне сестре и једна бивша проститутка проповедали су како ће се смак света догодити 1999. године. Кад се то ипак није догодило, организовали су велику гозбу за наводни дан доласка Девице Марије, али кад је и тај догађај пропао, на месту светилишта је пронађена масовна гробница. Мислило се да се ради о масовном самоубиству но на крају је установљено да је реч о масовном убиству. Починиоци никад нису пронађени.

Аум Шинрикјо
Јапанац Шоко Асахара је прво отворио школу јоге, након чега је упознао Далај Ламу и почео учити следбенике комбинацији будизма, хиндузима и хришћанства. Убрзо је стекао многе следбенике, њих 50.000, те се полако почео припремати за рат против Владе. Године 1995. године пет чланова секте је у токијску подземну железницу пустило опасан гас сарин који је усмртио 12 особа док је 5.500 људи завршило у болници.
Ред Сунчевог храма
Основан у Женеви 1984, његови оснивачи Жозеф Ди Мамбро и Лук Журе (<i>fr. Joseph Di Mambro and Luc Jouret</i>) тврдили су да је крај света близу и да ће их једино Ди Мамброва кћер Емануеле спасити, тако што ће их одвести на планету која се окреће око звезде Сириус. 1994. су напакон били сигурни да је крај близу, те се 53 чланова реда убило или је било убијено, зграде у којима су се окупљали биле су запаљене, а међу телима су пронађена и тела оснивача.
Грана Давидова
Овај хришћански култ основао је Давид Кореш који је тврдио како су све жене његове духовне супруге (укључујући и малолетнице), те се сумњало да се у секти одвија злостављање деце. Кореш је дошао у посед огромне количине оружја што се није свидело америчкој Агенцији за алкохол, дуван и оружје. Ипак, он није допустио улаз агентима и након 50 дана опсаде више од 80 чланова је погинуло у пожару који је захватио зграду 19. априла 1993. године.
Врата раја
Током 1970-их Маршал Еплвајт и Бони Нетлс (<i>eng. Marshall Applewhite and Bonnie Nettles</i>). су веровали како су они заправо пророци споменути у Књизи откривења те су кренули да проповедају по Калифорнији и Орегону да спасење од Апокалипсе долази у облику свемирског брода. Када је 1997. најављено да ће се Хејл-Бопова комета (<i>eng. Comet Hale-Bopp</i>) приближити Земљи, чланови су били уверени како се ради о свемирском броду те је свих 39 починило самоубиство.
Породица Менсон
Чарлс Менсон (<i>eng. Charles Milles Manson</i>) цео живот је провео по затворима, а 1967. се преселио у Сан Франциско и око себе окупио групу младих људи које је касније прозвао „Породица“. За разлику од осталих организација, Породица Менсон се није базирала на вери, иако је Менсон био заинтересован за сатанизам и сајентологију. Ипак, основна идеја је била елиминација црне расе. Тако је Менсон наручио убиства глумице Шарон Тејт (<i>eng. Sharon Tate</i>) и наследнице Абигејл Фолџер (<i>eng. Abigail Anne Folger</i>), а убице су написале поруке на зиду њиховом крвљу. Менсон данас служи доживотну казну.
Храм људи
Џим Џонс је основао овај култ на темељу социјалистичких идеја те је убрзо скупио велику базу следбеника. Потпомогнут донацијама саградио је насеље Џонстаун у Гвајани, тада социјалистичкој земљи у Јужној Америци, где су се убрзо одселили он и следбеници. Живот у заједници је био мешавина спартанског васпитања страха и самоизазваног понижења. Знатижељан да види тамошњи начин живота, конгресмен Лео Рајан (<i>eng. Leo Joseph Ryan</i>) је отишао у Џонстаун, гдје је касније убијен од стране Џонсових људи. Истог дана, Џонс је уверио следбенике да попију пиће с цијанидом, након чега је умрло више од 900 људи.

Табела 2.: Десет најозлоглашенијих секти на свету - куга савременог света²⁰

²⁰ <http://www.nadlanu.com/pocetna/zivot/zanimljivosti/Kuga-savremenog-sveta-10-najozloglasenijih-sekti-na-svetu.a-173942.299.html/29/12/2016>.

Важно је такође напоменути да појава секти, није херметички изолован и затворен проблем који је индивидуалног карактера, већ озбиљан социопатолошки проблем који захтева ангажовање целог друштва. Деструктивне секте доприносе развоју других социопатолошких појава. Последице не трпе само појединци него и њихове породице које постају дисфункционалне. Процес дезинтеграције увек је присутан у породици као процес разградње јединства. Припадништво деструктивној секти доводи до насиља у породици, преживљавања траума, па и до убистава. Деструктивне секте у друштву поспешују и развој проституције, наркоманије, алкохолизма, просјачења, скитничарења, вандализма, суицидалности, депресије, итд. Секташка свест је патолошка свест, која погубно делује на формирање колективне свести, која је један од услова за стабилно и здраво друштво. Деструктивне секте су носиоци угрожавања безбедности државе и друштва, због тога што су:

1. Способне за комплексне обавештајне активности и обавештајни продор у структуре власти било које државе;
2. Заговорнице одбијања вршења војне службе и неодобравања употребе војне силе у разрешавању војних конфликта, чиме стварају антиармијско јавно мњење, индоктринирају пре свега омладину – регрутну популацију што утиче на односе према одбрани и одбрамбеним потенцијалима земље;
3. За безбедност друштва посебно су опасне секте које у свом учењу и деловању садрже елементе тероризма и анархије. Међу њима су најопасније сатанистичке секте.

Алармантан и забрињавајући податак је да данас само у Србији постоји око 120 организација које се могу назвати сектама, а са њима је, на различите начине, повезано око 500.000 људи. На питање да ли постоје секте које су регистроване, одговор је одричан. Нигде у свету не постоје организације регистроване као секте.²¹ Међутим, многе од тих организација су деструктивне, излажу своје чланове суровим ритуалима, који се неретко завршавају и трагично, што нас наводи на закључак да се заправо ради о сектама. Да је у Србији присутан велики број сатанистичких секти, мистичних култова, годинама упозоравају познаваоци овог социопатолошког феномена. „Црна ружа“ се издваја као најмасовнија и најопаснија међу тим сектама. Њени чланови којих има на хиљаде, према незваничним подацима се окупљају у Војводини и Београду и то распоређени систематски у групе. Из „Црне руже“ настали су „Лоша вера“, „Ватра пакла“, „Црна шкорпија“, „Сатанини следбеници“ и „Сатанина браћа“.

Прва асоцијација на секту „Црна ружа“ у Србији су самоубиства и деструктивно деловање. Чувени српски сектолог Димитрије Пастуовић посветио је добар део живота изучавању секти на нашим просторима и аутор је књига „Секте и ментална манипулација“ као и „Хорор пред нашим вратима“. Он казује како је чланове секте налазио у гробницама док једу погачице умочене у животињску крв и оргијају, као и о начинама како да их препознате, где се углавном скупљају и како врбују. Као најопаснију наводи секту „Црна Ружа“.

²¹ Nebojša Macanović, Jelena Kuprešanin, „Zaštita mladih od uticaja destruktivnih sekti“, *Defendologija, Sveska 1, Br. 35 (2014)*, EDC-Evropski defendologija centar, Banja Luka, 2014, str. 37-47.

Та секта је распрострањена по целом свету, настала је из Сатанине цркве Антона Сазандора Левеја (*eng. Anton Szandor LaVey*). Код нас се везује за ритуална убиства и самоубиства. То је тоталитарна сатанистичка секта која се своди на ниподаштавање хришћанства и ради све супротно од хришћана. Сви њени чланови углавном завршавају трагично, тако што буду убијени или се сами убију. „Више пута сам улазио на њихове обреде и налазио их на тим црним мисама. Црна миса почиње углавном на скровитим местима или гробницама спремљеним за сутрашњу сахрану. Они се скупе, а пошто их мрзе да месе хлеб, купе неке жу-жу погачице које касније натопе крвљу зеца или неке животиње. Све се то дешава уз употребу наркотика и на крају се завршава оргијама. Нови члан који се иницира има један од услова да преспава у гробници која је спремна за сутрашњу сахрану. Извлачио сам их из гробница. Просто је невероватно какав је то приказ и колико су избезумљени. Налазио сам и децу од 14-15 година. Такође, невероватно је колико су они убеђени у то што раде“, наводи Пастуовић.²²

Први контакт са њима сам имао преко чета једног од домаћих портала, јер сам као јако знатижељно дете пуно воље за контактима често посећивао домаће и стране четове како бих разговарао са људима из разних делова земље и света. Ступио сам у контакт једне вечери са јако пријатном особом која је била заинтересована за моје проблеме, а с обзиром да сам имао јако тежак губитак блиске особе у том тренутку ми је био потребан разговор са неким са стране. Договорили смо се да се поново нађемо на истом чету, у одређено време и та комуникација је трајала недељама... Сам Бог ме је спасио од оног најгоре! Онога тренутка када сам приметио да су на својим пировима на гробљу хтели да ми убаце неке таблете у пиће, за које су тврдили да је животињска крв, знао сам да треба да се тргнем... Моја сестра није била те среће. Прошле године смо је сахранили. Скочила је са седмог спрата зграде у којој је живела...

Прича Александра П. из Београда бившег члана секте „Црна ружа“²³

Секта „Црна ружа“ је позната и озлоглашена по томе што њени чланови одузимају себи живот по принципу „бацања коцкице“, пију људску и животињску крв, а молитва „Оче наш“ се изговара уназад... Све нас ово уверава да је улазак борбу против деструктивних и тоталитарних култова неминовност. Деструктивне секте се све више крију иза клубова или курсева разних врста, где под „маском“ примењују психолошки притисак на људе. Многе групе раде тајно и потребно је много напора да се идентификују и прате. Данас, чак и специјалне службе, после година рада, понекад изнова уче о неким навикама и ужасним активностима окултних секти.

²² <http://www.nexus-svjetlost.com/vijesti/iz-drugih-medija/item/1170-sekta-crna-ruza-na-nasim-producijama-orgijanjanje-i-zrtva-zivotinja/20/01/2017>.

²³ 24sata-blog.blogspot.com/22/01/2017.

Закључак

Као добру стратегију за борбу против секти, можемо навести искуства у Француској, где је заштита од секти брига државе. На нивоу Владе Француске постоји Међуминистарска мисија за борбу против секти. Она има Центар за документацију, едукацију и акцију против менталних манипулација са седиштем у Паризу, као и Националну унију за одбрану породица и личности. Има и Групу за студије покрета мишљења, односно секти, у циљу превенције манипулисања личности. И баш у Француској дефинисана је техника менталне манипулације, на основу које је правосуђе могло да формулише клаузуле кривичног закона у борби против секти. Инкриминисана је сама техника, а не и верско опредељење. Парламентарна комисија француске Националне скупштине дефинисала је секте као: *„Групе које се могу препознати по својој манипулацији усмереној на психолошку дестабилизацију својих следбеника, с циљем да се из њих извуче потпуна потчињеност, смањење критичког духа, прекид са општеусвојеним препорукама (етичким, грађанским, општеобразовним) и које са собом повлаче опасност за индивидуалне слободе, здравље, образовање, демократске институције. Те групе користе филозофске, религиозне и терапеутске маске да би сакриле циљ добијања власти, утицаја и стицања следбеника.*²⁴ Кључне карактеристике на темељу ове дефиниције које одабране као важне у погледу раздвајања и изоловања друштвено опасних група су: *ментална дестабилизација; прекомерни финансијски захтеви; изоловање од друштва; угрожавање физичког здравља; увлачење деце у своје редове; изражавање мање или више антисоцијалног става; сукобљавање с редом и законом; значајнији правни спорови; могуће заобилажење традиционалних економских токова; покушаји инфилтрирања у државне органе.*

Често можемо чути флоскуле о неприкосновености и непроцењивости људског живота, те да му је једноставно немогуће одредити вредност. Међутим, не може бити веће вредности од достојанства људског живота, јер је оно постојало откако је човек постао способан за свест. Људски живот поред тога што је највеће лично добро, мора бити и највредније државно добро, па би се стога државе морале активније укључити у неговање и примат наведених вредности, уместо традиционално присутне инертности. На пример, у многим земљама постоји мало или нимало законских решења против секташких механизма „контроле ума“. То нас упућује на чињеницу, да с једне стране законодавци по том питању немају преко потребну заинтересованост, а с друге стране, тужиоци, судије и полиција нису обучени да детектују и процесуирају дела суптилне манипулације контроле људског ума. Истини за вољу, неке земље почињу да препознају и схватају да секте, култови и психопате које их воде, наносе немерљиву штету друштвеној заједници, па су започеле да преду-

²⁴ „Francuski parlament o sektama“, *Beogradski dijalog*, број 1/97, стр. 13; преузето из: Marko Srdanović, „Bezbednosni aspekti djelovanja destruktivnih sekti“, *Kriminalističke teme - časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije - Godište XI, Broj 3-4*, Univerzitet u Sarajevu - Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Sarajevo, Sarajevo, 2011, стр. 143-164.

змају активне противумере. Напоследку, према неким истраживањима, између једног и четири процента становништва уклапа се у профил психопате, а психопате су иначе одговорне за више од 50% „великих злочина“.

Литература:

1. Prodović, Biljana (2011): „Утицај медија на ставове и понашање човека - Медији и морална паника“, у: *Kriza i perspektive znanja i nauke, Zbornik radova sa naučnog skupa „Nauka i savremeni univerzitet“*, Filozofski fakultet u Nišu, Niš, str. 380-391.
2. Wilson, Bryan Ronald (1959): „An analysis of sect development“, *American Sociological Review, Vol. 24, No. 1 (Feb. 1959)*, American Sociological Association, Washington, pp. 3—15.
3. Troeltsch, Ernst (1925): *Aufsätze zur Geistesgeschichte und Religionssoziologie*, IV voi, Gesamm Werke, Tübingen.
4. Gavran, Ivan (1994): „Млади и нови религијски покрети. Психопедагошки чимбеници“, *Kateheza - Časopis za vjeronauk u školi, katehezu i pastoral mladih, Broj 16(1994)4*, Salesiana d.o.o. Zagreb, Zagreb, str. 279-287.
5. Vernet, Jean (2004): *Sekte, Verbum*, Split.
6. Srdanović, Marko (2011): „Bezbjednosni aspekti djelovanja destruktivnih sekti“, *Kriminalističke teme - časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije - Godište XI, Broj 3-4*, Univerzitet u Sarajevu - Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Sarajevo, Sarajevo, str. 143-164.
7. Vukomanović, Milan (2004): *Religija*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
8. Yinger, Milton (1961): *Sociologia della religione*, Boringhieri, Torino.
9. Macanović, Nebojša; Kuprešanin, Jelena (2014): „Zaštita mladih od uticaja destruktivnih sekti“, *Defendologija, Sveska 1, Br. 35 (2014)*, EDC-Evropski defendologija centar, Banja Luka, str. 37-47.
10. Luković, Zoran (2004): „Organizovano zlo – Sekte“, *Pravoslavlje – novine Srpske Patrijaršije, broj 901*, Informativno-izdavačka ustanova Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve, Beograd.
11. Bjelajac, Željko (2015): „Медији, супкултура и криминалитет у савременом друштву“, *Kultura polisa, god. XII, br. 27*, Kultura – Polis Novi Sad, Institut za evropske studije Beograd, Novi Sad, str. 121-134.
12. Luković, Zoran (2003): *Verske sekte i pravoslavlje*, четврто допуњено издање, Издавачки Fond Arhiepiskopije Beogradsko-Karlovačke; Draganić Zemun, Beograd.
13. Luković, Zoran (2000): *Verske sekte-Priručnik za samoodbranu*, Треће изменјено и допуњено издање, Издавачка кућа „Draganić“, Pravoslavna misionarska škola, Beograd.
14. *Beogradski dijalog*, broj 1/97

24sata-blog.blogspot.com

<http://www.nadlanu.com>.

<http://www.nexus-svjetlost.com>.

<http://www.slobodnadalmacija.hr>.

<https://www.pressreader.com>.

DESTRUCTIVE SECTS AS A LATENT SOURCE OF THREAT SECURITY

Summary: Freedom awareness undoubtedly constitutes an inalienable element of a democratic society. Totalitarian and destructive sects, unacceptable and unlawful dealing with indoctrination, or the process of forced implantation of ideas, attitudes, cognitive strategies or professional methodology, using a complex psychological manipulation for different stages of initiation for admission to their membership. At the same time, often advocating three levels of truth: one for external use, one for internal use and the other one "undercover" which camouflage the real objectives of the group of fanatics, psychopaths and sociopaths and their misguided followers. Totalitarian sects or destructive cults nowadays largely violate the rights of their members and cause serious mental and physical suffering on the use of certain methods, which are called "control consciousness". This is actually the systematic use of modern psychological processes that are focused to block and neutralize human will and channel control of thoughts, feelings and behavior. Destructive sects, not only in the hardest way violate the civil rights of those people who try and fail to convert, but is increasing latent threat to security holders in the company.

Key words: sect, religious sects, destructive cults, endangering security